



לנטוע שמים וליסוד ארץ

שיחת הרה"ג זלמן ברוך מלמד לפרשת וישלח

- כבוד ישראל • יעקב נאבק ברוח • ה' לבדו, יעקב לבדו • פכים קטנים
 - צדיקים שאינם מאמינים • שטן מלפנינו ומאחורינו • שבתי בבית ה' •
- ה' לי לאלהים



כבוד ישראל

על הפסוק 'וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכָיו לְפָנָיו אֶל עֶשָׂו אָחִיו' אומרים חכמים במדרש (בראשית רבה, עה):

אמר ר' יהודה בר' סימון: כשם שאי אפשר למעין להרפס ולמקור להשחית, כך אי אפשר לצדיק למוט לפני רשע, וכ'מעין נרפש ומקור משחת' כך 'צדיק מט לפני רשע' (משלי כה, כו). אמר לו הקדוש ברוך הוא ליעקב: לדרכו היה מהלך, ואתה משלח אצלו ואומר לו 'פה אָמַר עֲבָדְךָ יַעֲקֹב?!'

רב הונא פתח: 'מַחְזִיק בְּאֲזְנֵי כְּלָב עֹבֵר, מְתַעֲבֵר עַל רֵיב לֹא לוֹ' (שם כו, יז). שמואל בר נחמן אמר: משל לארכי ליסטים (מנהיג השודדים), שהיה ישן בפרשת דרכים. עבר אדם אחד והיה מעיר אותו, ואומר לו: קום!, יש כאן ליסטים! קם והחל להכותו. אמר אותו אדם: אוי! התעורר

הליסטים! אמרו לו: ישן היה, למה עוררת אותו? ר' יהודה ברבי סימון פתח: 'מה תאמרי פי יפקד עליך, ואת למדת אתם עליך אלפים לראש!' זאת אומרת, יש כאן ביקורת מסויימת שחכמים אומרים על יעקב. למה אתה מתבטל לפני עשיו הרשע - צדיק שמנמיד את עצמו לפני רשע דומה למעיין שנרפס והתקלקל, זה מעוות. למה לך לעורר את השודד, ואחר כך, מדוע אתה מתלונן, הרי גרמת את זה לעצמך! המדרש מבקר את יעקב על כך שהוא לא מתנהג בגבורה, מתוך חששות ופחדים. הוא צריך היה להיות בטוח בעצמו ובדרכו, ולא לחשוש שמא יבוא עשיו ויתנפל עליו.

בהמשך המדרש מסופר על רבי, שאמר לר' אפס: 'כתוב איגרת אחת לאנטונינוס'. פתח ר' אפס וכתב: 'מיהודה הנשיא למרן מלכא אנטונינוס'. ראה זאת רבי, וקרא את המכתב. אמר לו, לכתוב 'מיהודה עבדך, למרן מלכא אנטונינוס'. אל תכתוב יהודה הנשיא אלא עבדך. אמר ר' אפס: מדוע אתה מבזה את כבודך? ענה לו רבי: אינני טוב יותר מהסבא שלי. יעקב עשה כך, ואני עושה כמוהו. זאת אומרת שרבי לא רואה בעיה בהתנהגות הזו של יעקב.

לעומת זאת, המדרש מוסיף ואומר: באותה שעה שקרא יעקב לעשיו אדוני, אמר לו הקב"ה: אתה קראת לעשיו 'אדוני' שמונה פעמים - חייך שאני מעמיד מבניו שמונה מלכים קודם לבניך, שנאמר: 'וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֲדוֹם לִפְנֵי מֶלֶךְ מִלְכֵי לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל' (בראשית לו, לא). זאת אומרת שהמדרש באופן שיטתי מתנגד להתבטלות הזו של יעקב בפני עשיו. עם ישראל צריך לשמור על כבודו, מנהיגי ישראל צריכים לשמור על כבודם ולא צריכים להתבטל.

יעקב נאבק ברוח

אנחנו פוגשים את ההתנהגות הזו של יעקב גם במעשה דינה. כאשר הוא שומע מה עשו שמעון ולוי, הוא כועס עליהם ואומר להם: 'עַכְרָתֶם אִתִּי!' (לד, ל), עכשיו כולם יתאספו נגדנו, ואנחנו בסכנה מאוד גדולה! עונים לו שמעון ולוי: 'הַכְּזוֹנָה יַעֲשֶׂה אֶת אַחֹתֵנוּ?!' התשובה שלהם לכאורה לא קשורה לשאלת יעקב. הרי זהו מעשה מסוכן מאוד! אור החיים מסביר ששמעון ולוי עונים: אדרבה, אם היינו

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 3

עוברים בשתיקה על החרפה הזו – אז היה מסוכן, כי היו חושבים שאנחנו חלשים, והיו מציקים לנו יותר. דווקא עכשיו, שרואים שאנחנו מגיבים, יפחדו ממנו. ועוד, שלא עשינו זאת סתם. אם היינו הורגים בלי סיבה, יכול להיות שהיו תוקפים אותנו. אבל עשו לנו דברים נוראיים! אנחנו מגיבים באופן מוסרי! לא יתקפו אותנו על כך. אור החיים מוסיף ומסביר שהאחים 'בָּאוּ עַל הַחֲלָלִים' (פסוק כז) כי בני העיר שכם פגעו במשפחת יעקב, משפחה חשובה וגדולה, וכיוון שהכלל בתשלום בושת הוא ש'הכל לפי המביש והמתבייש' - השלל שהם לקחו היה דמי בושת. הם לקחו שלל בצדק. על כל פנים, אנחנו רואים כאן הנהגה קבועה של יעקב אבינו שמתבטל, ולחכמים יש ביקורת עליו.

כנראה שחז"ל מבינים שליעקב הייתה כאן סיבה מיוחדת להתבטל בפני עשיו, אבל זו לא דרך נכונה. חכמים לא רצו שנלמד ממעשי יעקב לדורות. והנה אנחנו רואים שיעקב אינו אדם פחדן או חששן. כאשר יעקב נלחם עם המלאך הוא מתגלה כגיבור גדול. אחרי שיעקב אבינו מנצח אותו, המלאך מבקש מיעקב שישחרר אותו, אומר המדרש (בראשית רבה, עח): "וַיֹּאמֶר – שְׁלַחְנִי" כי הגיע זמני לקלס לקב"ה! כאן יעקב נוהג בגבורה ולא מוותר כלל:

אמר לו יעקב: יקלסו חבריך. אמר לו: איני יכול! למחר אני בא לקלס, ויאמרו לי כשם שלא קילסת אתמול, כך לא תקלס היום! אמר לו: שייצת סייבת (שתוק!) 'לֹא אֶשְׁלַחְךָ כִּי אִם בְּרַכְתָּנִי' (לב, כז). כפי שאותם המלאכים שבאו לאברהם לא פרשו ממנו אלא בברכה, כך תברך אותי גם אתה. אמר לו המלאך: הרי הם נשתלחו על מנת לברך, ואני לא שולחתי בשביל לברך! אמר לו: אף על פי כן 'לֹא אֶשְׁלַחְךָ כִּי אִם בְּרַכְתָּנִי'.

לשון אחרת במדרש:

ר' לוי בשם ר' שמואל בן נחמן אמר: אמר לו: מלאכי השרת על ידי שגילו מסתורי הקב"ה נדחו ממחיצתם קל"ה שנים, אם אני עושה מה שה' לא ציווה אותי, אדחה ממחיצתי! אמר לו יעקב: שייצת סייבת (שתוק!) 'לֹא אֶשְׁלַחְךָ כִּי אִם בְּרַכְתָּנִי'.

ובסופו של דבר המלאך נשבר:

אמר רב הונא: אמר המלאך: אני מגלה לו. ואם אומר לי הקב"ה למה גילית? אני אומר לו: נביאיך גוזרין גזירות ואין אתה מבטל גזירתן, ואני הייתי יכול לבטל גזירתן?

זאת אומרת שליעקב יש כוח מול המלאכים והוא לא מוותר להם. זה ה'מגרש שלו', המלאכים תחתיו, 'וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו' (לב, ד), 'וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מְחִינִים' (שם, ג) – מול המלאכים הוא מנצח. המציאות של העולם הזה היא לא המקום שלו, בעולם הזה הוא מתרחק ממאבקים (עיי'ן נצח ישראל פרק טו). לכן, אומרים לנו חכמים שאנחנו לא צריכים ללמוד את ההנהגה הזו מיעקב. רק מי שהוא במדרגה של מלאכים יכול ללמוד ממנו, מי שהמקום שלו לא גבוה אלא נמצא כאן בעולם הזה - צריך להיות גיבור, לא להתבטל לפני רשעים, לשמור על כבודו. כמובן שצריך להיות גיבורים בחכמה, אנחנו רואים כאן הדרכה כללית של חז"ל לא להתבטל לפני רשעים.

ה' לבדו', יעקב לבדו

'וַיִּנְתֵּר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ' (לב, כה). המדרש קורא על יעקב את הפסוק 'אֵין כָּאֵל יִשְׂרָאֵל רֹכֵב שָׁמַיִם בְּעֶזְרָךְ' (דברים לג, כו):

ר' ברכיה בשם ר' יהודה בשם ר' סימון: 'אֵין כָּאֵל יִשְׂרָאֵל!', ומי כאל? ישורון! הנאים והמשובחים שבכם. אתה מוצא שכל מה שעתיד הקב"ה לעשות לעתיד לבוא, הקדים ועשה על ידי הצדיקים בעולם הזה. הקב"ה מחייה את המתים - ואליהו מחיה מתים, הקב"ה עוצר גשמים - ואליהו עוצר גשמים, הקב"ה מברך את המועט - ואליהו מברך את המועט, הקב"ה מחיה מתים - ואלישע מחיה מתים, הקב"ה פוקד עקרות - ואלישע פוקד עקרות, הקב"ה ממתיק את המר - ואלישע ממתיק את המר. הקב"ה ממתיק את המר במר - ואלישע ממתיק את המר במר.

אין כריבונו של עולם, אך בכל זאת יש מישהו שיש לו דמיון לריבונו של עולם – ישראל. עוד פירוש במדרש:

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 5

אמר ר' ברכיה ברבי סימון: 'אין קאל ישרון!', ומי כאל? ישרון! ישראל
סבא (יעקב אבינו). מה הקב"ה כתוב בו 'וְנִשְׁגַּב ה' לְבַדּוֹ' (ישעיה ב, יא), אף
יעקב – 'וַיִּנְתֵּר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ'.

רמוז במדרש הזה רעיון עמוק. בפירוש הראשון של המדרש ראינו דוגמאות של
מעשים מסויימים שהקב"ה עושה - מחיה מתים וכדומה, ועל ידי הצדיקים הקב"ה
עושה אותם בעולם הזה. הפירוש השני עמוק יותר. על ריבוננו של עולם נאמר
'וְנִשְׁגַּב ה' לְבַדּוֹ', 'אין עוד מלבדו' (דברים ד, לה), 'וְאֵל מִי תִדְמִינִי וְאִשְׁוֶה?' (ישעיה
מ, כה), והנה אומר המדרש שליעקב אבינו יש דמיון אל ריבוננו של עולם! גם הוא
'לבדו', כביכול כמו הקב"ה. יש בחינה מסויימת אצל יעקב אבינו שהוא כל כך
מיוחד, עד שקשה לדמות אותו למישהו אחר. יש ליעקב ייחודיות מיוחדת במינה.
לפי מדרש נוסף פירוש הפסוק 'וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל' (לג, כה) הוא שהקב"ה
קרא ליעקב 'אל'. הרב צבי יהודה היה תמה על המדרש הזה: מי יכול להגיד מילים
כאלה?! זה מסוכן! רק המדרש רשאי לומר דברים כאלה, שיש איזו בחינה שבה
יעקב כל כך התעלה עד שהאור האלוקי הופיע בו בצורה מיוחדת, ויש בחינה כל
כך גבוהה שהוא נקרא 'אל'. יעקב נקרא בחיר האבות. הוא הגיע לטהרה וזיכוך
כאלו, כיון שהוא ממשיך את התהליך של אברהם ויצחק. הוא הראשון שזכה לכך
שכל בניו ממשיכים את הדרך, כולו שלמות. זו ממש בחינה מיוחדת במינה. אחר
כך הוא זכה ונקרא בשם כללי - ישראל. שם שבו קראו גם לאדם הפרטי וגם לעם.
כאילו יעקב בעצמו הוא תמצית של המציאות של כלל ישראל, וזו מעלה מיוחדת
ועליונה מאוד.

פכים קטנים

'וַיִּנְתֵּר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ'. המדרש מלמד אותנו שיעקב נשאר מפני שנשאר מספר כדים
בצד השני של הנחל, ויעקב התאמץ לקחת אותם ולא לזלזל בדברים קטנים.
חכמים אומרים 'צדיקים - ממונם חביב עליהם יותר מגופם' (חולין צא.). צריך
להבין שחכמים רוצים ללמד אותנו להתייחס לכל דבר כיצירה אלוקית, כמציאות
אלוקית, ולכן צריך שלא לזלזל בשום דבר, קטן כגודל. לכאורה המדרשים שראינו
קודם מראים לנו את גדולתו העצומה ומעלתו העליונה של יעקב, ולפתע אנחנו

פוגשים אדם שאכפת לו על כליו הקטנים. אלא שהרב זצ"ל אומר ששני המדרשים הללו ממש משלימים זה את זה. יעקב הוא גבוה מעל גבוה, הוא 'סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה' (כח, יב), והסולם הזה מחובר אל כל פרטי הפרטים של המציאות, ואפילו הפכים הקטנים חשובים לו. הוא לא נמצא באופוריה רוחנית מעל המציאות והפרטים. הוא מושלם כל כך עד שהוא מחשיב גם פכים קטנים.

במסכת ברכות (כח:) מספרת לנו הגמרא, שכאשר ר' יוחנן בן זכאי חלה והיה על ערש דוי, אמר: 'הכינו כיסא לחזקיהו מלך ישראל שיבוא'. זאת אומרת שר' יוחנן מרגיש שהוא נמצא עכשיו במדרגה עליונה מאוד, במהלך של עליה כזו עד שחזקיהו המלך יהיה נוכח בגודל הזה. ואז הוא אומר עוד דבר: 'הוציאו כלים מפני הטומאה'. כיוון שהוא עומד להיפטר מן העולם תהיה טומאה בבית, והכלים יטמאו. איזה כלים יטמאו? כלי מתכת - ניתן להטביל אותם והם עדיין יהיו ראויים לשימוש. אלא ר' יוחנן חשש על כלי החרס הפשוטים שאותם אי אפשר לטהר. איך במעמד הזה, כשהוא אומר 'הביאו כיסא לחזקיהו', הוא חושב על הכלים הפשוטים הללו שיטמאו ויצטרכו לשבור אותם?!

גם שם אומר הרב זצ"ל דברים דומים. כידוע, ר' יוחנן בן זכאי הוא זה שוויתר ולא בקש מן הקיסר את המקדש ואת ירושלים, אלא ביקש רק את יבנה וחכמיה. היתה עליו ביקורת חריפה בעקבות הבקשה הזו, ורבן יוחנן בשעתו האחרונה רומז ועונה לביקורת הזו. חזקיהו המלך יצר מהלך רוחני עצום בעם, בזמנו של חזקיהו לא היה נער ונערה בישראל שלא ידעו הלכות טומאה וטהרה, אבל, הוא היה רוחני מאוד, לא עסק בעניינים הגשמיים. רבן יוחנן בן זכאי רומז לנו שלא מספיק להיות כחזקיהו, צריך לדאוג לעולם הזה, צריך להיות מעשיים, לחבר את חיי הרוח אל חיי המעשה. לכן מצד אחד הוא אומר 'הביאו כסא לחזקיה מלך ישראל', אך מצד שני הוא דואג גם לעניינים המעשיים. הוא לא 'מעופף', הוא דואג גם לפרטי הפרטים הקטנים ביותר.

צדיקים שאינם מאמינים

הגמרא בסוף מסכת סוטה (מה:) דורשת את הפסוק 'מי בַּז לְיוֹם קְטָנוֹת' (זכריה ד, י) – "מי גרם לצדיקים שיתבזה שולחנם לעתיד לבוא - יום קטנות". הגמרא

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 7

מסבירה שהצדיקים היו קטני אמונה. קטנות של אמונה הכוונה לאדם שיש לו מה לאכול היום והוא דואג מה יאכל מחר. הוא לא מאמין, לא נשען ובוטח על ה' הזן את העולם כולו ונותן לחם לכל בשר.

כיון שאני מזכיר את הגמרא הזו, אני לא יכול שלא להזכיר את הרב צבי יהודה שהיה מדייק בגמרא הזו. הוא היה אומר שיש מצב של צדיקים שאינם מאמינים, הם צדיקים אבל קטני אמונה. הוא אומר את זה על דורנו, שיש בו צדיקים שמדקדקים במצוות קלה כבחמורה, ולא מאמינים במעשי ה' הגדולים. לא מאמינים שהקב"ה מוליך אותנו קוממיות לארצנו, לא רואים שכל התהליך הזה של קיבוץ הגלויות הוא תהליך אלוקי, וכל מה שנעשה בו הוא מאת הקב"ה. לא מבינים שיש חובה להודות לו ולשבח אותו. 'צדיקים שאינם מאמינים', כך הוא היה אומר, ביטוי חריף מאוד.

אבל אני רוצה לדרוש את הפסוק הזה באופן אחר. 'מי בַּז לְיוֹם קְטָנוֹת'. יש צדיקים מופשטים, שיודעים לתת שיעורים בעיון ובאמונה פלאי פלאים, הידע שלהם הוא עצום. אבל יכול להיות שבחיים הפרטיים שלהם הם לא מתוקנים לחלוטין. הם לא עוברים עבירות ממש, אבל יש רבב על בגדיהם או בהתנהגותם. ההתנהגות שלהם לא מתאימה לתלמיד חכם. 'מי בַּז לְיוֹם קְטָנוֹת!' מי בַּז

לדברים הקטנים. תלמיד חכם צריך להיות מושלם בכל התחומים, לא רק בדברים הגדולים או

הרוחניים, לא רק בלמדנות ובתפילות אלא גם בחיים הפרטיים, בפרטים הקטנים - לא להיות אדם עצבני, לא להיות קפדן, לאכול בצורה מנומסת, להצטיין גם בפכים הקטנים. כמובן, להיות מחובר כל הזמן למעלה. לא להצטמצם רק בקטנות, לחבר את הגודל אל פרטי הפרטים. תלמידי חכמים צריכים להיות מושלמים מכל הצדדים.

שטן מלפנינו ומאחורינו

הגמרא (חולין צא.) מתארת את המאבק בין יעקב והמלאך: "וַיִּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ" - כאדם שחובק את חברו וידו מגעת לכף ימינו של חברו'. הגמרא מסבירה שהמלאך

חבק את יעקב, והגיע מאחור אל כף הירך הימנית של יעקב. פירוש נוסף מדוע דווקא כף הירך הימנית: 'נדמהלו כעכו"ם, וטפלו לימינו'. יעקב חשב שהוא גוי, ודאג לכך שהמלאך יישאר מצד ימין שלו, כך שיעקוב יוכל להתגונן אם הוא יתקוף אותו, ולכן המלאך נגע דווקא בכף ירך ימינו. ועוד אומרת הגמרא: 'נדמה לו כתלמיד חכם, ולכן הלך מימינו'. יש כאן שלושה פירושים שונים איך נראה המלאך שנאבק עם יעקב: או כמחבק, או כגוי, או כתלמיד חכם.

אני חושב שיש כאן רמז עמוק מאוד. המלאך הזה הוא שרו של עשיו, הוא מייצג את הגויים שנלחמים בישראל או את היצר הרע. בשלושה דרכים מנסה היצר הרע להלחם בישראל: דרך אחת – 'בואו תהיו עמנו, למה אתם הולכים בנפרד, למה אתם מתבדלים מכל העמים? נפעל לשוויון זכויות, וכל אחד יקבל בשווה. כל הממון שלכם יהיה שלנו, "שלי – שלך, שלך – שלי"'. זו צורה אחת של התמודדות שיכולה להיות. זו צורת החיבוק. היצר הרע בא ואומר, 'בואו נהיה ביחד'. בדורות שלנו אנחנו מתמודדים יותר עם הסגנון הזה של שוויון הזכויות, וזה באמת דורש חשיבה: איך מתמודדים עם מצב שבו פתוחים לקבל אותנו, ודווקא רוצים שכולם יהיו שווים וביחד?!

יש גם אופן אחר. במשך הדורות לא פעם באו לנסות להכריח אותנו לעזוב את דרכנו להעביר אותנו על דתנו, ולזה רומז 'נדמה לו כגוי'. ויעקב שם אותו מצד ימינו, כדי שיוכל להתגונן.

ולפעמים יצר הרע נדמה לאדם כתלמיד חכם. הוא בא בצדקות, ואומר לאדם: אתה לא מספיק צדיק, וכיון שאתה לא מושלם כל עבודת ה' שלך לא כל כך שווה, חבל על הזמן. אתה לא מתאמץ מספיק, התוצאה היא שאתה עושה עבירות, והן מלכלכות את כל המצוות והמעשים הטובים שלך. הכל לא שווה, כיוון שפה אתה נכשל, ושם אתה נכשל. אתה צריך להיות יותר טוב! הוא דורש מהאדם יותר מיכולתו, אבל האדם לא יכול לעשות יותר מהיכולת שלו. ליצר הרע לא אכפת. הוא דורש מהאדם שיתאמץ יותר, 'אתה לא בסדר!' ועם הביקורת העצמית החזקה הזו, האדם לא יודע מה לעשות. הוא לא עושה מה שלבו אומר לו, הוא

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 9

לא יכול לעשות הכול, ואז באופן הפוך הוא עלול לאט-לאט לפרוק עול. יצר הרע צדיק כזה...

צריכים להיזהר בכל מצב. חז"ל מדריכים אותנו להיות מוכנים לשלושה אופנים של מאבקים שאנחנו עלולים לפגוש בהם ולהיקלע להם. זה לא חייב להיות דווקא בינינו לבין הגויים. זה עלול להיות גם בתוך עם ישראל.

שבתי בבית ה'

בהמשך הפרשה יעקב חוזר לבית אל. אשרינו שאנחנו זוכים לגור כאן, באזור בית אל! הקב"ה אומר ליעקב: 'קום עֲלֵה בֵּית אֵל וְשָׁב שָׁם' (לה, א), אבל בפועל יעקב יושב מעט בבית אל, וממשיך הלאה לחברון. לא מובן, הקב"ה אומר לך לשבת בבית אל, למה אתה ממשיך הלאה, ומה זה 'קום עֲלֵה בֵּית אֵל'? אולי אין הכוונה כאן לבית אל כמקום פיזי, גיאוגרפי, אלא כמקום רוחני. אומר הקב"ה ליעקב: אתה צריך לשבת בבית ה', קום, עלה אל בית אל, שב שם.

כמובן שמלבד הציווי הרוחני יש כאן גם ציווי מעשי, הרי יעקב מחוייב לחזור לבית אל ולקיים את הנדר שלו. הקב"ה קיים את הבטחתו, שמר עליו עד שחזר אל ארץ ישראל עם משפחה גדולה. עכשיו עליו לקיים את ההבטחה שלו. קיום ההבטחה הוא לא רק שהמקום הזה יהיה בית אלוקים, אלא ראשית כל – 'יְהִי ה' לִי לְאֱלֹהִים' (כה, כא). יעקב נדר שאם הוא יבוא חזרה אל ארץ ישראל הוא יקבל עליו עול מלכות שמיים מחדש, וזה התוכן הרוחני של העלייה לבית אל.

ה' לי לאלהים

אני רוצה לעמוד על נקודה נוספת. הזוהר (קמט:) מבחין שכאשר יעקב יוצא מארץ ישראל הוא מגיע לבית אל, ורואה מראות אלוקים - בחלום. אחר כך הוא מגיע לחרן, והקב"ה מתגלה אליו שוב פעם ואומר לו לשוב אל ארץ ישראל – בחלום. למה ה' לא מתגלה אליו בהקיץ, הרי חלום הוא מדרגה נמוכה של נבואה! מבאר הזוהר, שבחלום בית אל יעקב אמנם היה בארץ ישראל, אבל הוא עדיין רווק, ולכן הוא לא היה שלם, השכינה לא יכולה לשרות עליו במדרגה גבוהה של נבואה. אחר כך, אמנם הוא היה נשוי אבל הוא היה בחרן, ובחופץ לארץ לא יכולה להיות

השראת שכינה שלמה. רק אחרי שיעקב חוזר אל ארץ ישראל, כבעל משפחה, כאדם שלם – אז הקב"ה מתגלה אליו בגילוי, לא בחלום. זו מדרגה חדשה של נבואה, וזה מה שיעקב ציפה והתפלל מראש – 'וְהָיָה ה' לִי לְאֱלֹהִים'. יש מדרגות בהבנת הביטוי 'וְהָיָה ה' לִי לְאֱלֹהִים'. המדרגה הבסיסית היא עצם האמונה, שהוא יאמין בריבונו של עולם. הזוהר מעלה אותנו למדרגה יותר גבוהה, מדרגה של נבואה גדולה, של השראת שכינה על האדם. והמדרגות הללו של העלייה כלולות בציווי של 'קום עֲלֵה בֵּית אֱלֹהֶיךָ'. תהיה במדרגה הזו של 'שְׁבִתִי בְּבֵית ה' כֹּל יְמֵי חַיֵּי' (תהלים כז, ד).

אני רוצה לחבר את הרעיון הזה אלינו. הרי התלמידים לא יכולים להיות בישיבה כל השנים עד הפנסיה. לכן צריך להתעלות בזמן הישיבה למדרגה כזו, לעוצמות רוחניות כאלה, שאחריהן ומתוכן לא יורדים עוד, אלא ממשיכים לעלות ולעלות. צריך לבנות בסיס איתן של אמונה גדולה, להיות אנשים שפוגשים בכל מקום ובכל זמן את ריבונו של עולם. 'וְהָיָה ה' לִי לְאֱלֹהִים'. כאשר פוגשים בכל מקום ובכל מצב את ריבונו של עולם, לא שייך להיחלש. אדם שחי באמונה, חי את מציאותו של ריבונו של עולם כל הזמן, לא יכול שלא לעלות כל הזמן. את זה צריך לבסס בישיבה. ליצור בסיס איתן כל כך, עד שגם מי שלא צריך להפוך למרביץ תורה, ויהיה עסוק בעתיד בתחומים אחרים, ייגש לכל דבר שהוא פוגש עם הבסיס האיתן של האמונה הגדולה שלו. עם כל העוצמות הרוחניות שלו. להיות בבחינת 'קום עֲלֵה בֵּית אֱלֹהֶיךָ וְשָׁב שָׁמָּה', להיות באמונה גדולה תמיד. שנזכה לזה!

השיחה נמסרה בשנת התש"פ

לקבלת שיחה שבועית במייל או בווטסאפ,

שלחו הודעה לכתובת bogrim@yeshiva.org.il, או למספר 0547881227

ניתן לצפות בשיחה באתר ישיבה - www.yeshiva.org.il

השיחה השבועית משודרת בשידור חי במוצאי שבת, כשעה לאחר צאת השבת

ניתן להאזין בשידור חי גם דרך חיוג לטלפון 02-6643149 שלוחה 11